

Preek ds. D.K. Wielenga – H.C. Zondag 5

Ps. 103 : 1, 4

Ps. 52: 6

Ps. 49 : 1, 3

Ps. 25: 5

Ps. 116: 7, 10

Lezen: Colossenzen 1 : 13 - 23

Extra lezen: N.G.B. Art. 21

Tekst: H.C. Zondag 5

Gemeente van Christus,

Het evangelie van de enige troost ligt hier in Zondag 5 in een hoofdsom voor ons. Er zijn heel veel lelijke dingen gezegd over de Zondagen 5 en 6. Als zou hier alleen maar het verstand, buiten het Woord van God om, aan het woord zijn om tot oplossingen te komen van de vragen en problemen die tot nu aan de orde zijn gesteld. Wij zullen dan wel eens met redelijke bewijzen uit elkaar zetten hoe het dan wèl zal moeten gebeuren. Het HOE der verlossing is dan een zaak van ONS begrip en ONS inzicht, en ondertussen blijft God en Zijn Woord buiten onze discussies. Als zouden **wij** de Here God de weg willen voorschrijven hoe Hij ons redden moet.

Maar hier wordt geen plan ontvouwd dat in het hart van de mens zou zijn opgekomen. Maar dit plan is eenvoudigweg afgelezen uit de Schriften zelf. Wij zijn hier aan het belijden op grond van het Woord van God zelf. Het is volledig schriftuurlijk verantwoord, het fundament van de verlossing wordt hier nu door de gemeente van Christus beleden en op dit vaste fundament wordt nu verder de hele leer van de zaligheid gebouwd.

Want de structuur van ons leerboek is werkelijk magistraal opgebouwd. Er mag best worden gesproken over onze redelijke godsdienst, waarbij het verstand niet mag worden uitgeschakeld. In de Zondagen 5 en 6 hebben we als het ware het voorwoord van al wat daarna breedvoerig aan de orde wordt gesteld. Hoe kan men spreken over de weg van de verlossing als we niet eerst weten wat verlossing is?

De vraag uit de Heid. Cat. luidde toch: HOE zal ik verlost worden? Langs welke weg is er nog ontkoming aan het strenge oordeel van God?

Het antwoord is dan van GODS zijde: IK verlos en niemand meer. Het is de weg van het middelaarschap, van de borgtocht die ons wordt gewezen om te gaan. In Zondag 5 wordt dan het werk van de borg uiteengezet en in Zondag 6 de persoon van die borg ons voorgesteld.

Eerst over het ambt van de middelaarschap en daarna over de middelaar als de ambtsdrager. Wat zijn werk is, is al kort gezegd en beleden in Zondag 1, het volkomen betalen, voldoening geven. Zo is de trouwe Heiland onze Dienaar, Hij komt optreden om ons te bevrijden.

Wie dat zal zijn en wie dat kan doen? Niemand minder dan de eengeboren Zoon van God, de laatste Adam.

We stonden voor de rechterstoel van God in Zondag 4. Er is een rechtsgeding aan de gang; er wordt een proces gevoerd. We hadden te maken met de wet, Zondag 2; met een aanklacht in Zondag 3 en met het vonnis in Zondag 4.

We kregen daarmee te maken met twee troosters, twee advocaten. God kwam om ons te troosten, belovende ons de exegeet, de uitlegger van de wet, schenkende de genade van de Heilige Geest.

We hebben gehoord van dat paradijsevangelie, verborgen in het vonnis over de slang. Het vrouwenzaad zal triomferen, dat staat in het vonnis over satan. In zijn doemvonnis ligt ons vonnis van vrijspraak opgesloten.

Dan is een goede vertroosting ons gegeven in Zondag 5. We gaan getroost van de eerste rechterstoel heen, gehoord dat vonnis over de eerste Adam, en zijn op weg naar de laatste rechterstoel, waarop is gezeten de laatste Adam.

Waar de eerste Adam de poorten van het paradijs voor zich en ons gesloten zag, daar zal de laatste Adam de poorten van de stad van God ontsluiten.

De troost van god in de methode van de verlossing.

1. De wetgever handhaaft de fundamenten voor de verlossing;
2. De rechter stelt in het ambt van de lossing;
3. De trooster legt voor de weg ter verlossing;

1. Het is een vreemd woord in dit verband om te spreken over de methode der verlossing. Zo vreemd is het toch wanneer we ons herinneren uit antwoord 2 van Zondag 1: HOE, op welke wijze, kan ik verlost worden van al mijn zonde en ellende? Langs de weg van het verbond.

Dat kan ons niet verwonderen. We willen zekerheid over de weg waarlangs dat alles zal tot stand komen. HOE wordt dat paradijsvonnis over de satan uitgevoerd? Hoe wordt dat paradijsevangelie voor ons vervuld? Welke methode volgt de Here daarbij? Nu, de wetgever van den beginne handhaaft de wet van zijn verbond. Ook in de manier van redding. En het is stijlvol wanneer gezegd wordt dat dat geschiedt in de weg van de BETALING. We lezen haast tot vervelens toe in de Zondagen 5 en 6 over dat BETALEN. Maar daarmee is de draad van Zondag 1 weer opgevat. Want daar is ook dat grote woord gevallen: volkomen betaling.

Dat is de manier om weer in genade aangenomen te worden. Er bestaan misverstanden over die woorden: Weer in genade aangenomen worden, alsof er in het paradijs al genade zou zijn geweest. Maar er staat heel gewoon Verzoend worden, met andere woorden: het gaat over het herstellen van de oorspronkelijke verhoudingen, van verzoende betrekkingen tussen God en mens en tussen mens en mens.

God begint niet met iets volkomen nieuws als zou Hij afzien van de weg die Hij tot nu aangewezen had om met de mens om te gaan. Maar we krijgen te maken met HERnieuwung, volgens de oude opzet, de oude structuren, volgens het plan van den beginne. Maar het wordt nu alleen RESTAURATIE. Dat is nu de glorie van de wetgever, de wet van het verbond wordt gehandhaafd, dat is nu juist de methodiek van de verlossing, het fundament blijft.

Dat is dan ook het geheim van de verlossing: verzoening, herstel van verhoudingen, verzoening door voldoening. Er heerst echter nog een tweede misverstand, nl. over het woord BETALEN. Dat heeft wel een wat onaangename, koele klank. En toch is het een paradijswoord van den beginne. Betalen moest immers Adam ook al. Hij had nl. de geloften te betalen dag bij dag. Betalen is toch niets anders dan teruggeven waar een ander recht op heeft, en zijn recht kan laten gelden. We bieden iemand aan wat we hem verschuldigd zijn. De Here had alles gegeven aan Adam en ons om het weer aan Hem terug te geven in een leven dat gebonden is aan zijn wetten en voorschriften.

Wie dat doet betaalt Hem. Wat is Adam aan de Heere God schuldig? Niets dan liefde en trouw, lof en eer. Want van begin af aan is de liefde de vervulling van de wet van God. Betalen is liefde en trouw bewijzen.

Wie doet wat hem opgedragen is en daaraan voldoet heeft betaald en is bezig met te betalen. Betalen aan God is Hem van ganser harte te dienen, want in dat dienen ligt nu de zin van het menselijke leven.

Het gehele leven van de mens wordt door het verbond beheerst en bepaald; we zouden kunnen zeggen: het is betalingsdienst. Alles geven, dat is weer teruggeven wat Hij ons eerst gegeven heeft.

Dat is dus betalen, reeds in het paradijs.

Daartoe geschapen en daartoe ook weer her-schapen. Namelijk daartoe verlost en gered voor de dienst aan God. Dan gaan we eindelijk eens de geloften betalen en Hem al de geloften brengen. Zo reeds vóór de val, zo moest de eerste Adam aan het werk gaan. Het was zo al bepaald voor al zijn nakomelingen: ons leven behoort te zijn: betalen van dag tot dag.

En daarom wordt die grondwet van het begin gehandhaafd.

Naar deze wet worden we veroordeeld, naar die methode en diezelfde norm wil God ons nu ook verlossen.

Wanneer God als wetgever vonnis wijst dan is de wet op de betaling gehandhaafd. Dat is nu voldoening, en daarom is betalen het eindeloos refrein in de Zondagen 5 en 6. Benauwend én vertroostend. Hij blijft dezelfde.

Dat is nu het karakter van de norm van de verlossing, zó wordt de stijl van het verbond gehandhaafd.

Maar dan is er nu een DUBBELE BETALINGSDIENST. Allereerst is daar het betalen van de SCHULD. En voorts is daar weer het volbrengen van de wet van de liefde, betalen van de geloften.

Wie dat eenmaal ziet kan de vraag begrijpen: waarom dan geen andere schepselen om ons te redden? Waarom moet steeds weer op de mens worden gelet?

Dat is nu de stijl van den beginne. Met wie leefde de Here God nu in het verbond? Toch alleen met de MENS.

Hij heeft toch geen verbond opgericht met de andere schepselen of met de engelen? Zondag 5 handhaaft de stijl voor de verlossing: alleen met de mens heeft God een rechtszaak. We zouden kunnen zeggen dat een ander dat wel zou kunnen doen. Maar dat was onbillijk en onrechtvaardig van Godswege. Gij alleen zijt mijn ambtsdrager; Gij alleen zijt mijn beelddrager; Gij alleen zijt straks mijn kroondrager. De wetgever eist dus naar de norm van het verbond, Hij handhaaft de strakke stijl van zijn verbond.

Zo groot, zo vreeslijk is God alom vanuit zijn verheven heiligdom. Hoe eren wij Hem het beste? Omdat God ons mensen eert naar zijn recht, dat is al troost.

2. De weg ter verlossing is voor ons onbegaanbaar. Langs welke weg dan? Volgens welke methode vraagt vraag 12 van Zondag 5.

Let op het begin. Daar was Adam. Aan zijn verbondsrecht heeft de mens te voldoen, daaraan moet voldoening geschieden. Het is de glorie van de mens om God voldoening te geven. En dan zegt de Schrift: OF door ons zelf OF door een ander. Door een ANDER. En ook dat is van het begin ZO geweest. Zondag 3 komt hier weer terug en aan de orde. Er werd gesproken van onze eerste voorouders in het paradijs. Allen ontvangen in zonde, de mens met zijn nakomelingen, het gehele menselijke geslacht. Adam is ons aller vader, Hoofd van het menselijke geslacht.

En daar hadden we natuurlijk geen bezwaar tegen, dat was schoon en naar de norm van Gods verbond.

Maar dat is nu fataal, catastrofaal, dodelijk gebleken. We zijn allemaal in die ene mens begrepen; zo heeft GOD alleen de band gelegd tussen Adam, die ene mens en alle andere mensen. Eén voor allen. Al wat Adam ontving was ook voor ons bestemd. Maar nu heeft ons aller vader ons beroofd van al die gaven van God, expres, met opzet en moedwillig. In Adam heeft het gehele menselijke geslacht de oorlog verklaard aan God als koning, wetgever en rechter. De opstand is nu algemeen, de feiten wijzen het wel uit. En dat wist Adam. Wij zijn in de ander begrepen, gelijk ons doopsformulier zegt: wij zijn allen in Adam veroordeeld. Maar dan begrijpen we ook dat deze vraag pure dwaasheid is: wij kunnen niet meer betalen en we willen ook niet betalen. We kunnen geen voldoening bieden, zodat God voldaan zou kunnen zijn over ons zogenaamd "voldaan". Adam heeft de heerlijke gemeenschap met God verbroken. en hij heeft ook de gemeenschap met de mens, met zijn naaste in het paradijs, verbroken. Er is nu niemand meer die goed doet, we zijn tezamen afgeweken zegt Psalm 14, We zijn stinkende geworden. Nooit wordt er iets van deze schuld afgelost, de schuld groeit bij de dag. Rechtvaardige mensen zijn er nooit meer in de gehele wereld te vinden.

Ziedaar nu zowel de verschrikking als de vertroosting in een ander begrepen te zijn. We zijn allen in de eerste Adam begrepen naar de rechtsorde van Gods verbond, opdat wij ook in een ander, de laatste Adam zouden kunnen worden gesteld tot rechtvaardigen. ZO heeft God het gewild en zo blijft Hij ook van gevoelen. Maar de troost wordt ons geboden dat het ook door een ander kán gebeuren naar Gods recht. God begon met de weg van de plaatsbekleding en HIJ gaat op die weg verder.

We worden nu SAMEN behouden in een ander, in De Ander.

Maar wie is dat dan? DAT heeft God in het paradijsvonnis gezegd.

GOD stelt de vijandschap en verklaart de oorlog aan de Boze. En de aanvoerder van het zaad van de slang is satan. En de aanvoerder van het zaad van de vrouw is ook een

ANDER, de ANDER; belovende aan de mens Zijn Zoon te geven, de laatste Adam. Haar zaad, dat is niet slechts die ENE, maar dat zijn weer de velen in die ENE. Er is een ander die betalen zal.

We gaan iets verstaan van het werk van DEZE mens.

Betalen is nu ook HERSTELWERKZAAMHEDEN UITVOEREN, voldoening bieden om de herstelde verhoudingen te verkondigen én tot stand te brengen. Het ABC van het evangelie is en blijft VERZOENING MET GOD DOOR DE VOLDOENING VAN ZIJN ZOON. Dat is nu het ambt van de middelaar. Dat is nu taak en opdracht van de laatste Adam. Maar dan ook de LAATSTE Adam, een ander is er nooit meer te vinden. Na deze tweede komt geen derde of vierde om het te proberen. Dat is dan ook de eretitel van onze Heiland: de LAATSTE Adam, zie 1 Cor. 15.

Zó belijden we nu met Zondag 5 naar de Schriften: De Here God handhaaft het ambt van de plaatsbekleder. Hij stelt in het ambt van het middelaarschap, Hij kondigt af de wet op de borgtocht. Een ander in plaats van ons, een ander in plaats voor ons.

De naam van BORG wordt niet genoemd in Zondag 5, die gewaagt alleen van Middelaar en Verlosser. Het is een naam ontleend aan D.L. II.

De Here GEEFT deze borg; de Here roept om die borg; ja Hij heeft al bij voorbaat gezorgd voor het borgschap, dat een ander in onze plaats zal betalen.

En dat is ondenkbaar zonder Zijn verbond.

De borg is de man die voor anderen betaalt, in plaats van anderen.

Dat is nu het evangelisch geheim van de verlossing.

Er komt een Verlosser, één die het voor ons in orde maakt bij God en voor elkaar brengt onder de mensen. Het herstel van de verbroken gemeenschap tussen God en mensen is aan Hem opgedragen.

Langs welke weg? Volgens welke methode?; langs de weg van de borgtocht, volgens de normen van de plaatsbekleding. Een andere weg is er niet, dit is de weg die God van den beginne heeft gezien en gelegd in zijn verbond met Adam.

Hier wordt ons het schitterend ambt van de middelaar uiteengezet, door God ingesteld. Het ambt van de EERSTE Adam is gehandhaafd en zijn opdracht is verzwaard, n.l. om ons te redden door zijn dood. Of dat ook even troost kan genoemd worden.

3. Laat ons horen hoe de rechter als trooster, als advocaat gaat optreden. Wij belijden nu naar de Schriften: er is dan geen enkel andere oplossing voor de verlossing van de mens, die rebel, denkbaar dan dat we ontvangen een borg die zowel mens als God is.

Een echt en rechtvaardig mens en toch sterker dan alle schepselen en dat is niemand anders dan GOD. Dat kunnen we nu aflezen uit de gehele Schrift.

En het verschrikkelijke drama is vandaag dat men dit stuk van de leer van de zaligheid niet meer wenst te erkennen. Van plaatsbekleding wil niemand haast meer weten. God alleen kan ons met Zich verzoenen. Want nooit zal de mens zichzelf met God verzoenen, het initiatief tot de verlossing komt alleen bij de Here God vandaan, want Hij zoekt de mens; het komt in het hart van geen mens op om de redding zo tot stand te brengen. Hij wil het niet en hij kan het niet. Een dergelijk fantastisch plan tot verlossing kan in het brein van geen enkel mens opkomen. Dat zijn nu de gedachten van God alleen.

Maar God was zichzelf met ons verzoenende, zegt Paulus, door voldoening van Christus, Hij heeft Hem tot zonde gemaakt en Hij draagt de vloek van God in onze plaats en voor ons. En dan is door God ook ingesteld de bediening der verzoening, nu het woord van de verzoening zal moeten en mogen worden gepredikt.

Geen wonder, want er is geen mens te vinden die de toorn van God kan wegdragen uit deze wereld; er is ook geen sterveling te vinden die ons van de dood kan verlossen en dat eeuwige leven ons kan teruggeven.

Dat kan God alleen en Hij doet het alleen langs deze weg, nl. van de borgtocht, van de plaatsbekleding. En nu geen mens dat kan doen zal HIJ dat zelf gaan doen in Christus, de laatste Adam. Dat is toch puur goddelijk werk: leven verwerven en leven aan ons geven; doden tot leven roepen, immers het leven WEERGEVEN.

God alleen kan en wil ons verlossen en Hij doet dat dan ook met de daad. De roem komt dus Hem alleen toe.

Langs deze weg!. Zo alleen. Dat is nu ook beleden door de kerk van de reformatie in Art. 17 van de Ned. Gel. Bel. Troostende door ons te beloven Zijn Zoon te geven. En Deze is bij machte om alle dingen tot Zichzelf te verzoenen.

Verzoening door voldoening.

Dan begrijpen we ook beter de orde in de belijdenis van art. 20 tot 22. De oorsprongen van de verlossing liggen in God drie-enig, in de Vader en in de Zoon en in de Heilige Geest. Dat is het geheim van de Vrederaad. God treedt nu op als de grote trooster in deze verschrikkelijke rechtszaak. De Vader der barmhartigheid is de God aller vertroosting. Hij troost ons door Zijn Zoon en door de Heilige Geest, die beide advocaten, die de Vader als rechter ons heeft gegeven. In art. 20 is er sprake van de VADER en de voldoening; zijn Zoon heeft Hij gezonden om aan te nemen de menselijke natuur waarin was gezondigd, om in HAAR te VOLDOEN, om te dragen de straf van de zonden. Hij heeft voor ons Zijn Zoon gegeven in de dood door een zeer volkomen liefde. Alzo is de Vader onze Trooster. Dat is niet ons werk, maar zijn werk om schuld en zonde weg te doen.

In art. 21 is er sprake van de Zoon en de voldoening. Zichzelf heeft Hij in onze plaats gesteld. Met volkomen voldoening zijn kostbaar bloed vergoten. Waartoe? Om ons met God te verzoenen. Geen andere borg is er dan Hij alleen. Dat geeft allerlei vertroosting in onze wonden. Zo troost de Vader ons in zijn Zoon, deze machtige advocaat en borg.

In art. 22 belijden we van de H. Geest en de voldoening. De kennis van deze grote verborgenheid is te danken aan de H. Geest, Hij ontsteekt het ware geloof, opdat we omhelzen Christus en al zijn verdiensten. Niets anders is er buiten Hem, zegt de Geest van Vader en van de Zoon. Zo troost de Vader ons door deze tweede trooster en advocaat.

Hier worden de geheimen van de verborgen raad en wil van God tot onze verlossing geopenbaard, Zondag 12.

Zo wordt ons de weg tot Gods troon weer ontsloten. De weg daarheen is de enige die er te vinden is.

Het is de weergaloze methode van Gods plan om te verlossen. Grandioos en glorieus. Naar ZIJN raad.

Alle andere wegen door mensen uitgedacht zijn onbegaanbaar, nu deze weg is ontsloten en gebaad door het bloed van de verzoening.

Dat is de onvergankelijke eer van God de Vader. Christus, onze advocaat, pleit voor ons bij de Vader; en de Geest van Christus leidt ons tot de Vader.

Zo komt de Vader der barmhartigheid en de God van alle vertroosting ons troosten.

Amen.